

# Administrowanie społeczną pomocą (Wybrane zagadnienia)

Wykonywanie zadań pomocy społecznej od najdawniejszych lat należało do zadań wspólnotom lokalnych. Powierzenie pomocy społecznej tym wspólnotom znajduje uzasadnienie w ideach samorządności. Samorząd to forma zaspokajania potrzeb zbiorowych określonej społeczności przez nią samą lub wyłonionych przez nią przedstawicieli. U podstaw przekazania samorządowi terytorialnemu zadań z zakresu pomocy społecznej leżały dwie zasadnicze idee. W myśl zasady pomocniczości to najmniejsze wspólnoty mają rozwiązywać lokalne problemy, one to bowiem znajdują się najbliżej potrzebujących i potrafią najszybciej zareagować na nieszczęścia i patologie. Jednocześnie przekazanie tych zadań samorządowi odciążało administrację rządową, przy dalszym wypełnianiu obowiązków z zakresu pomocy społecznej.

W myśl art. 163 Konstytucji samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Przykładowe zadania w sferze pomocy społecznej zostały wskazane w art. 15 ustawy. Należą do nich w szczególności: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, prowadzenie i rozwijanie niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizowanie i ocenianie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.[\[1\]](#)

Ustawodawca dokonuje także klasyfikacji zadań pomocy społecznej. W pierwszej kolejności zadania te można podzielić na zadania rządowe i samorządowe. Artykuł 16 ustawy stanowi, że obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej

spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawą. Zadania z zakresu administracji rządowej wykonują również samorządy terytorialne. Zadania samorządu terytorialnego zostały skonkretyzowane i przyporządkowane poszczególnym jednostkom samorządowym: gminie, powiatowi i województwu samorządowemu.

W ramach zadań samorządowych gminy i powiatu możemy dokonać dalszego podziału na tzw. zadania własne i zlecone z zakresu administracji rządowej. Zadaniem własnym są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej (art. 166 ust. 1 Konstytucji). Natomiast w przypadkach uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych, tzw. zadań zleconych. Jednostki samorządu terytorialnego wykonują zadania zlecone, w imieniu i na rzecz podmiotu zlecającego, który powinien również zabezpieczyć i przekazać środki finansowe na wykonywane zadania zlecone na rzecz samorządu.[\[2\]](#)

Artykuł 17 i 18 ustawy dokonuje klasyfikacji zadań gminy w sferze pomocy społecznej na zadania własne obowiązkowe (art. 17 ust. 1), zadania własne nieobowiązkowe (art. 17 ust. 2) oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę (art. 18).

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: opracowywanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, sporządzenie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej, udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, przyznawanie i wypłacanie zasiłków: okresowych, celowych, praca socjalna, organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym

specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych, tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, dożywianie dzieci, sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, kierowanie do domu opieki społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie pracowników. Do zadań własnych gminy nieobowiązkowych należy: przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych, przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomicznie usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze, prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach opieki społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych, współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.[\[3\]](#)

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminy należy: przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną, prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia. Przy czym środki na realizację i obsługę tych zadań zapewnia budżet państwa.[\[4\]](#)

Powiat. Powiaty pełnią funkcję uzupełniającą w zakresie administrowania pomocą społeczną wobec gmin. Powierzono im wykonywanie zadań publicznych lokalnych, którym pojedyncze gminy nie są w stanie podołać. Zadania powiatu w sferze pomocy socjalnej można podzielić na: specjalistyczną opiekę nad rodziną i dzieckiem, poradnictwo i informacja, pomoc w integracji i przystosowaniu, utrzymanie infrastruktury socjalno – technicznej, przygotowywanie kadr pomocy społecznej, planowanie i sprawozdawczość.[\[5\]](#)

Administrowanie pomocą społeczną jest procesem złożonym, obejmującym zarówno działania organizacyjne, jak i praktyczne rozwiązywanie problemów społecznych w ramach obowiązującego prawa. Pomoc społeczna, zgodnie z jej ustawową definicją, ma na celu wsparcie osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Administrowanie tym obszarem oznacza zatem sprawne zarządzanie instytucjami, procedurami i środkami finansowymi w taki sposób, aby udzielane wsparcie było skuteczne, zgodne z prawem, a jednocześnie odpowiadało na realne potrzeby społeczne.

Podstawowym ogniwem administracji pomocy społecznej są jednostki samorządu terytorialnego, a przede wszystkim gminy, które poprzez ośrodki pomocy społecznej realizują zadania własne oraz zlecone z zakresu polityki społecznej państwa. Na poziomie powiatu funkcjonują powiatowe centra pomocy rodzinie, a w skali województwa – regionalne ośrodki polityki społecznej. Taka struktura organizacyjna pozwala łączyć działania centralne z lokalnymi, co umożliwia lepsze dopasowanie pomocy do zróżnicowanych potrzeb społeczności. Jednocześnie wymaga to koordynacji i współpracy pomiędzy różnymi szczeblami administracji, aby uniknąć powielania zadań i zapewnić sprawny przepływ informacji.

W praktyce administrowanie pomocą społeczną obejmuje kilka kluczowych zagadnień. Pierwszym z nich jest diagnoza problemów

społecznych, czyli identyfikacja grup i jednostek wymagających wsparcia. Tego rodzaju analiza opiera się na danych statystycznych, badaniach lokalnych, współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi, a także na pracy socjalnej w terenie. Drugim elementem jest organizacja świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, które obejmują między innymi zasiłki stałe, okresowe, celowe, pomoc rzeczową czy usługi opiekuńcze. Ważnym obszarem jest także współpraca z innymi instytucjami, takimi jak szkoły, urzędy pracy czy sądy rodzinne, ponieważ skuteczność pomocy społecznej zależy od kompleksowego podejścia do problemów beneficjentów.

Administrowanie pomocą społeczną wiąże się również z koniecznością rozwiązywania licznych dylematów natury etycznej i organizacyjnej. Z jednej strony pomoc musi być dostępna i skuteczna, z drugiej nie może prowadzić do uzależnienia jednostek od wsparcia. Dlatego istotnym kierunkiem jest aktywizacja osób korzystających z pomocy, poprzez programy integracji społecznej i zawodowej, warsztaty, kursy czy działania w ramach ekonomii społecznej. Rolą administratorów i pracowników socjalnych jest nie tylko świadczenie doraźnej pomocy, ale także wspieranie beneficjentów w odzyskiwaniu samodzielności.

Kolejnym wyzwaniem w administrowaniu pomocą społeczną jest finansowanie. Środki na realizację zadań pochodzą z budżetu państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy europejskich, jednak ich efektywne wykorzystanie wymaga planowania, kontroli i rozliczania. Transparentność w gospodarowaniu zasobami oraz rzetelność w dokumentowaniu działań mają kluczowe znaczenie nie tylko dla zachowania legalności, ale także dla budowania zaufania społecznego wobec instytucji pomocy.

Współczesne administrowanie pomocą społeczną musi też uwzględniać zmieniające się potrzeby i nowe wyzwania, takie jak starzenie się społeczeństwa, migracje, ubóstwo energetyczne, bezdomność czy wykluczenie cyfrowe. Oznacza to

konieczność elastycznego dostosowywania narzędzi i form wsparcia, a także szerszego wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjnych w obsłudze świadczeń i kontaktach z beneficjentami. W tym kontekście coraz większe znaczenie ma digitalizacja administracji, która może usprawnić procedury, ale wymaga również przeciwdziałania marginalizacji osób starszych czy słabiej wykształconych, które mogą mieć trudności z korzystaniem z e-usług.

Administrowanie pomocą społeczną to zatem nie tylko kwestia realizacji przepisów prawnych i procedur administracyjnych, ale także proces wymagający refleksji społecznej, empatii i umiejętności zarządzania zasobami. Od sprawności instytucji i profesjonalizmu pracowników zależy bowiem nie tylko doraźna pomoc, ale także długofalowe efekty w postaci poprawy jakości życia osób potrzebujących, wzmocnienia więzi społecznych i budowania spójności w lokalnych wspólnotach.

---

[1] ustawa o pomocy społecznej. I. Sierpowska, tamże, s. 76 – 81.

[2] ustawa o pomocy społecznej.; I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 82 – 83.

[3] ustawa o pomocy społecznej. Por. I. Sierpowska, *Prawo pomocy...*, s. 83 – 85.

[4] tamże. Por. I. Sierpowska, tamże, s. 85 – 86.

[5] I. Sierpowska, tamże, s. 87 – 88.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.